

Memo

Aan: bestuurscommissies Openbare Veiligheid en Publieke Gezondheid & Maatschappelijke Zorg
Van: 5.1.2e 5.1.2e
Datum: 30 oktober 2020
Betreft: (snel)testen e.a.

Er leven vragen over (snel)testen, het opzetten van XL testlocaties en het commerciële aanbod. In dit memo wordt specifiek op deze vragen ingegaan.

1. (Snel)testen

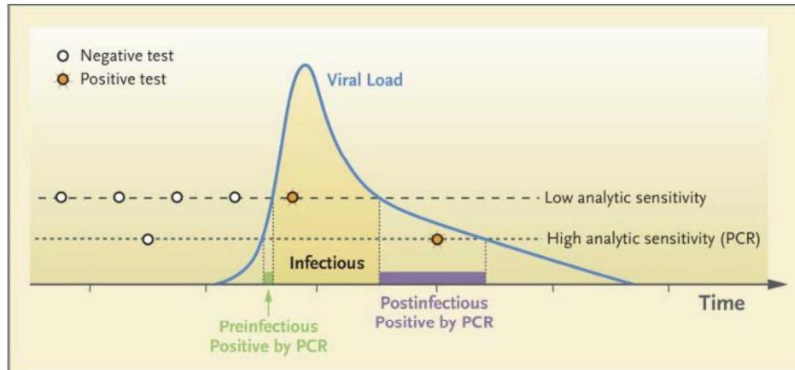
Hoewel de gangbare PCR-test betrouwbaar is, kost hij veel tijd. Vooral vanwege het gegeven dat de monsters van de teststraten naar laboratoria vervoerd worden. Voordeel is dat één apparaat veel monsters tegelijk analyseert welke na anderhalf uur de uitslag genereert. Landelijk wordt gezocht naar oplossingen om tot een snellere, gemakkelijkere en nog steeds betrouwbare vorm van testen te komen. Op dit moment zijn er meerdere sneltesten beschikbaar op de markt waar veel van wordt verwacht bij het in kaart krijgen en houden van de besmettingen of mogelijk anderszins. Om meer te kunnen vertellen over mogelijke verbeteringen die dergelijke sneltesten in ons testlandschap kunnen betekenen, is het goed om te weten wat de prestaties van deze testen daadwerkelijk zijn. De grootste verwachtingen gaan, naast een vijftal antigeen sneltesten, uit van een blaastest, de zogenaamde E-Nose en de LAMP sneltest.

- De E-Nose meet in het kort de ademhaling. Daarbij wordt gemeten of iemand wel of geen infectie op het moment van meten heeft. Deze snelle test kan daarmee detecteren of iemand geen Corona heeft. Bij een positieve uitslag is er geen garantie dat de persoon in kwestie ook daadwerkelijk corona heeft. De meting kan ook door een andere vorm van (luchtweg)infectie worden veroorzaakt.
- De Lamp sneltest is een gevalideerde test die er veel lijkt (ook in prestaties) op de gangbare PCR test. Alleen is het met deze test mogelijk dat er een uitslag is na 45 minuten. Het betreft een gevalideerde test die ook op locatie inzetbaar is. Op dit moment wordt onderzocht welke meerwaarde deze kan bieden bij het opzetten van grote (XL) teststraten op verschillende plaatsen in het land.

Antigeentesten

Antigeensneltesten zijn wellicht het dichtste bij invoering. Een antigeentest werkt als volgt: afgenomen keel- of neusmonsters worden gecombineerd met een vloeistof en dan op de test gedruppeld. Na het verstrijken van vijftien tot twintig minuten kan de uitslag als een streepje afgelezen worden.

De voordelen van deze testen is dat deze snel is en dat er geen vervoer of gespecialiseerde labapparatuur voor nodig is. Daar staat tegenover dat de antigeentesten wel minder gevoelig zijn dan de PCR-testen. Vooral als iemand niet veel van het virus in het lichaam heeft, zal iemand positief testen na een PCR, maar vaker negatief bij de sneltest.

Dat heeft als risico dat als iemand negatief heeft getest het nog niet zeker is dat hij of zijn COVID-19 heeft. Hoewel in dit stadium aangenomen mag worden dat de persoon dus minder besmettelijk is kan het heel goed mogelijk zijn dat dit in de loop van de dag/week zal toenemen, wanneer diegene in de pre infectie periode is, de periode voordat de infectie pas goed manifesteert.

Zoals gezegd is deze vorm van testen met name interessant om de snelheid bij de teststraten te vergroten. Doordat gebruik wordt gemaakt van één monster (keel neus swab) kan de geteste persoon binnen een uur een positieve uitslag op de telefoon krijgen of deze opvragen via DigiD. Bij een negatieve uitslag gaat hetzelfde monster door naar het laboratorium voor de PCR test. Hier is de uitslag binnen 24-48 uur bekend, welke ook met DigiD is op te vragen. Aangezien de positieve testen niet meer meegenomen hoeven worden bij de PCR is het totale proces van afname tot uitslag in het laboratorium te versnellen (met een doorlooptijd van 24 uur of korter). Daar komt bij dat de positief getesten uit de eerste antigeentest sneller de uitslag hebben en daarmee ook eerder en beter in staat zijn de daarmee samenhangende leefregels te hanteren.

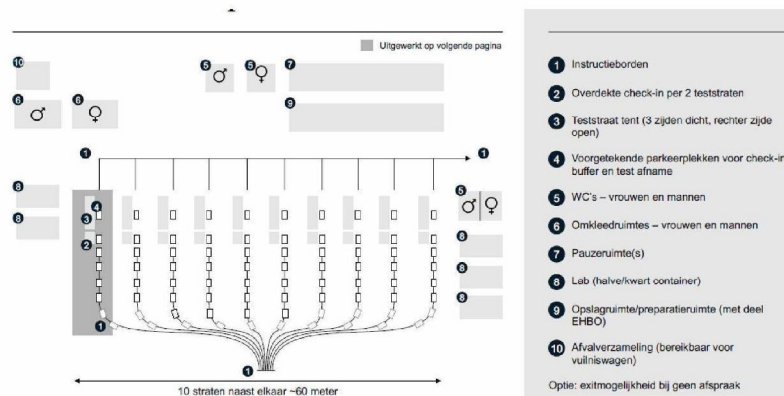
Aangezien de betrouwbaarheid van (snel)testen nog discutabel is, dienen deze verantwoord te worden gebruikt. Uit de test moet een voor de betreffende persoon in een specifieke situatie verantwoorde conclusie kunnen worden getrokken. Dat is de reden om met nadruk te blijven uitdragen dat:

1. De testcapaciteit verruimd is en daarmee de wachttijd voor afname van een test sterk verkort en de uitslag binnen 24 uur volgt.
2. De oproep te herhalen dat mensen zich bij klachten laten testen.
3. Het gesprek aan te gaan met doelgroepen met een multiculturele achtergrond om de handelingsverlegenheid met betrekking tot testen weg te nemen.

2. Teststraten XL

Naast de verdere ontwikkeling en groei van de bestaande vormen van teststraten wordt ook ingezet om landelijk meerdere teststraten XL op te zetten. Naast de grote aantallen die hier dagelijks getest kunnen worden, gaat het hierbij ook om het op grote schaal toepassen van gevalideerde en goedgekeurde sneltesten.

Het opzetten van deze 'high volume' locaties maakt onderdeel uit van een groter plan van VWS, GGD GHOR NL en VNO-NCW om een fijnmazig en effectief netwerk op te zetten voor het grootschalig gebruik van sneltesten. Doel in de eerste fase is om een capaciteit te kunnen genereren van 1 miljoen sneltesten per maand.

De testlocatie XL, zoals in het voorbeeld weergegeven, heeft een beoogde capaciteit van 3000-6.000 tests per dag.

Donderdag 29 oktober is een overleg gevoerd over het organiseren van een XL teststraat op Schiphol. Daarbij is aan de orde geweest de zorg over de concentratie van XL teststraten rond Amsterdam en het risico dat dit met zich mee kan brengen voor een optimaal gebruik. Vanuit het landelijke team is aangegeven dat er vanuit een wetenschappelijke bril is gekeken naar de verdeling van de XL teststraten over Nederland. Hoewel wordt herkend dat er in deze fase concentratie is te zien rond Amsterdam en Rotterdam, wordt hierin geen risico gezien, omdat het uiteindelijk de bedoeling is dat het concept breed over het land wordt uitgerold, zodat burgers nog beter bediend kunnen worden. Er zijn 10 kansrijke locaties gespot, waaronder die van Schiphol.

In het gesprek is meegegeven dat de teststraat in Vijfhuizen, die qua omvang ook te zien is als een XL locatie, niet in de knel mag komen. Enerzijds vanwege het vergroten van het aanbod in de omgeving, maar ook vanuit het belang van burgers in de regio, die nu op een eenvoudig te bereiken plek een teststraat kunnen bezoeken. Als reactie is opgetekend dat het belang en de potentie van de locatie in Vijfhuizen wordt gezien en dat dit deze locatie ook kan meeliften met het sneltesten / antigeen testen. Over dit aspect zullen nog nadere afspraken worden gemaakt.

De XL teststraat op Schiphol richt zich op symptomatisch testen waarbij gevalideerde sneltesten gebruikt zullen worden. De teststraat is vooral bedoeld voor inwoners en het aanbod richt zich voorlopig nog niet op reizigers. Met de doelgroep reizigers wordt bij de planvorming al wel rekening gehouden. Hoewel de exacte locatie op Schiphol nog moet worden bepaald, zal dat waarschijnlijk P3 of P4 worden. De snelteststraat zal een kopie zijn van de snelteststraat locatie Zuid-Oost/Diemen. Er wordt een projectteam geformeerd, waarbij GGD Kennemerland de projectleider zal leveren..

3. Commerciële teststraten

Er is een toenemende commerciële vraag om teststraten op te (laten) zetten voor onder andere bedrijven. Door medewerkers snel te laten testen kunnen zij langer of sneller aan het werk gehouden worden. Veelal wordt daarbij gekeken naar de beschikbare sneltesten, maar ook naar gebruik van de door GGD gebruikte PCR tests.

Indien commerciële bedrijven een dergelijk aanbod willen neerzetten, kunnen zich vragen voordoen op het terrein van de Ruimtelijke Ordening. Gemeenten dienen dan te beoordelen of de functie past binnen het bestemmingsplan, of hier al dan niet onder bepaalde voorwaarden ontheffing voor wordt verleend, is een bouwvergunning vereist of als gebruik wordt gemaakt van openbare ruimte is een vergunning noodzakelijk. Hier wordt het volgende over meegegeven.

Het risico van het faciliteren van dergelijke initiatieven is erin gelegen dat, daar waar de inzet van een laboratorium nodig is om een teststraat op te zetten, dit een gevolg kan hebben voor de beschikbare capaciteit ten behoeven van de bestaande door GGD geëxploiteerde teststraten. En daarmee vormt dit, zeker wanneer de druk toeneemt, een risico voor het laten oplopen van de doorlooptijden.

Naast dit risico is het opzetten van een teststraat geen sinecure en is recentelijk door de inspectie van Gezondheidszorg en Jeugd aangewezen dat ook bij de opzet van een teststraat buiten de GGD om de medische betrokkenheid van een arts verplicht is. Ook is COVID-19 een meldingsplichtige A- ziekte waardoor de gegevens van elke patiënt met een positieve test bij de GGD gemeld moet worden. Naast dat deze data voor RIVM en GGD voor het houden van zicht op de besmettingen noodzakelijk zijn, kan met deze melding ook het bron en contactonderzoek worden opgestart.

Daar komt bij dat door het meer en meer toelaten van commerciële teststraten ook de nu opgebouwde kennis en dataverzameling bij het RIVM vertroebeld wordt. Dit omdat niet alle registratiegegevens worden gedeeld, maar alleen de positieve uitslagen.

Voorwaarden voor testlocaties

Met in achtneming van de beschreven risico's en effecten kunnen teststraten in toenemende mate een onderdeel gaan uitmaken van het testlandschap in Nederland en daarmee ook in Kennemerland. De insteek zal dan zijn om dat dermate te begeleiden en te reguleren dat het helpend kan zijn aan de taakstelling om het verloop van het virus in onze samenleving goed te kunnen blijven monitoren. Vanuit die gedachte zijn er voorwaarden te formuleren waaraan testlocaties moeten voldoen om dit kwalitatief goed, veilig en zorgvuldig te organiseren.

- Er moet een zorgprofessional bij betrokken zijn (dat is iemand met een BIG registratie), deze is tevens inhoudelijk verantwoordelijk voor de test;
- De test moet een CE-markering/certificering hebben;
- De testlocatie moet een maatschappelijk doel dienen (en niet een commercieel);
- De testlocatie moet veilig en goed zijn zowel voor getesten als voor personeel
- Bezoekers moeten minimaal 1,5 meter afstand kunnen bewaren;
- Er moet(en) separate in- en uitgang(en) zijn, waardoor de bezoekers niet door elkaar gaan lopen en een duidelijk aangegeven "routing";
- Er moeten voldoende hygiënische maatregelen in acht genomen worden;
- De testlocatie moet een (ver)harde ondergrond hebben;
- Bezoekers aan testlocatie komen op afspraak/tijdstip;
- Er moeten voldoende parkeervoorzieningen zijn. Ervan uitgaande dat een bezoeker per auto komt, zal hij/zij plm 25-30 min op locatie zijn: van auto naar entree-intake-test afnemen-15-20 min wachten op uitslag-retour naar auto. Het aantal parkeerplekken zal hierop afgestemd moeten worden; in en aantal gevallen zal de uitslag per email worden verstuurd en kan het verblijf op locatie iets korter zijn.
- Opstellen van een verkeerscirculatieplan: een teststraat/testlocatie zal op een zodanige plek moeten worden gesitueerd dat het overige verkeer er weinig hinder door ondervindt;
- Tijdsperiode en dagen waarop de tests afgenomen worden moet duidelijk zijn;
- Er moet met de omgeving overleg geweest zijn over de in te nemen locatie;

- Er moet een vergunningaanvraag worden ingediend waarin bovenstaande opgenomen is
- Positieve tests moeten dagelijks conform de wettelijke voorwaarden bij regionale GGD worden gemeld.

Conclusie

Vanuit het perspectief van het verbeteren van de collectieve prestaties, lees doorlooptijden, voor alle inwoners, is het aan te bevelen om de bestaande test infrastructuur te versterken. Commerciële initiatieven hebben als risico dat deze de collectieve prestaties juist verminderen, doordat voorrang of extra inzet wordt gegeven aan het commerciële gebruik. Daar komt bij dat met het versterken van de huidige infrastructuur, mede door het integreren van de beschikbare gevalideerde sneltesten, juist de doorlooptijd van alle Nederlanders kan worden verbeterd. Evenwel kunnen met de juiste voorwaarden aanvullende locaties de geschatte risico's en effecten mogelijk verminderen. Daarbij is het goed te weten dat de Inspectie voor de Gezondheid en Jeugd toezicht houdt. In het geval niet voldaan wordt aan de eisen die de inspectie stelt kunnen zij ingrijpen en maatregelen nemen. Als daar bij gemeenten of GGD zorgen over bestaan, kan hiervan melding worden gedaan bij de Inspectie die daar dan onderzoek op laat volgen.

Verder is er nog veel onderzoek nodig om het gebruik van sneltesten ook voor andere doeleinden mogelijk te maken. Zo is het inzetten van een sneltest voor bezoekers aan een kort risicomoment (bijvoorbeeld een verpleeghuis) met de huidige sneltests niet aan te bevelen, omdat het geen uitsluitel kan bieden of iemand die negatief is getest toch positief is, ook en misschien wel juist zonder klachten. Ook voor reizigers, vanuit risicolanden (of vertrekkend), geldt dat dit risico eerst weggenomen moet worden vooraleer sneltesten voor deze doeleinden te gebruiken zijn en renderen ten opzichte van de huidige PCR test. Deze ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en wanneer mogelijk geïntegreerd binnen de bestaande aanpak.

Aangenomen wordt met de inhoud van dit memo antwoord te hebben gegeven over vragen die over het onderwerp (snel)testen leven. Mochten er vragen zijn, laat deze vooral weten, zodat er verdieping of verduidelijking kan plaatsvinden.